

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Изх. № 52/17.03.2022 г.

ДО
КАЛИНА КОНСТАНТИНОВА
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПО ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

АКАД.НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

СИЛВИЯ ГЕОРГИЕВА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Осигуряване на образователна подкрепа и услуги за ранно образование и грижи на децата-бежанци от войната в Република Украйна

Уважаема госпожо Константинова,

Уважаеми акад.Денков,

Уважаема госпожо Георгиева,

Организациите-членове на Национална мрежа за децата, работещи на терен в цялата страна, са силно обезпокоени от възникващите предизвикателства по отношение на осигуряването на достъп и приобщаване на децата бежанци от войната в Украйна към образователни институции и услуги за ранно обучение и грижа. През изминалите повече от 20 дни от началото на конфликта, нашите организации, които са над 140 в цялата страна, работят усилено, за да осигурят хуманитарна, логистична, психологическа, правна и всяка друга помощ, която могат да предоставят на децата и жените, пристигащи всеки ден на територията на България и насочващи се към различни общини.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Пред тях, като едни от първите приематели и специалисти, които посрещат бежанците, вече се оформят редица предизвикателства, трудности и въпроси, свързани с образователния статус на децата в училищна възраст и формата на грижа, която може да се предостави за по-малките деца. Отправляме някои от тях към Вас с апел да се създаде ясна организация, координация и подпомагане на експертите и доброволците по места чрез общините, както и на национално ниво, за да бъдат своевременно предвидени и посрещнати тези възможни трудности и да не се стига до недопустими ситуации с липса на адекватна подкрепа и помощ.

Сред децата в **училищна възраст** се оформят **поне три основни групи**:

- Деца, които се включват в дистанционно обучение към училища в родните им места, попадащи в зони, в които войната не е достигнала разрушителна фаза;
- Деца, които желаят да се включат в българската образователна система за по-дълъг период от време – в този случай съществуват поне два специфични казуса:
 - Децата с български паспорти и двойно гражданство имат нужда от удостоверение за преместване (отпуско свидетелство) от училището, в което са учили в Украйна, за да бъдат записани в българската образователна система;
 - Деца само с украинско или друго гражданство, за които няма такова изискване.
- Деца, които не желаят да се включат трайно в българската образователна система, тъй като остават временно в България и планират да се насочат към друга европейска държава или – при евентуален край на войната - да се върнат в Украйна. Предвид, че задействаната директива за временна закрила дава право на семействата, попаднали в различни държави в Европа, да се съберат, вероятно ще има много такива казуси и на подкрепата за част от децата трябва да се гледа в този контекст и тя да е адекватна на престоя им в България.

В същото време по отношение на **децата под 5-годишна възраст** в много общини от години съществува остър недостиг на места в яслениите и градински групи и/или групите са допълнително

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

раздути до неприемливи бройки. От друга страна, осигуряването на грижа за тези деца в кратки срокове е важно, както за социално-емоционалното им развитие и подкрепа, така и за да може да се предостави помощ на техните майки да се възстановят от преживяната травма и да започнат работа и самостоятелен живот. По отношение на децата под 5 години възникват много въпроси, свързани с ваксинационния им статус (задължителен за прием в общински детски градини и ясли), наличието на личен лекар, адресна регистрация, ЛНЧ, представителство и други.

В контекста на така очертаните проблеми, предлагаме спешно **да бъдат предприети следните мерки:**

- Да се създаде единен регистър на децата, влизащи в България, който да включва основни данни за детето, неговия статут (двойно гражданство, бежанец с временна или постоянна закрила, туристическа виза); настоящически статут – с родител, настойник, настанен в приемно семейство, непридружен и др.); планиран период на пребиваване; декларирано желание за форма на участие в образователната система – постоянна, самостоятелна, дистанционна, към друга образователна система); учебно заведение (и профил, ако е приложимо), от което детето идва; учебно заведение, в което детето е записано; специални образователни или други нужди, ако има такива; допълнителна подкрепа, която се оказва;
- Да се апелира за създаване на единна европейска инструкция към държавите-членки и приемащите бежанци, съвместно с правителството на република Украйна, относно възможностите за организация на дистанционно обучение за деца-бежанци и насочването им към училища в Украйна, които провеждат такова, когато тяхното собствено училище е в невъзможност да организира подобно обучение;
- Да се осигурят необходимите електронни устройства и достъп до интернет за децата, които продължават обучението си дистанционно към собствената си образователна система, поне до края на 2021/2022 учебна година;
- Да се премахнат излишни административни изисквания за предоставяне на документи при записване на деца в българската образователна система, в частност за децата с двойно гражданство, както и по принцип;

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

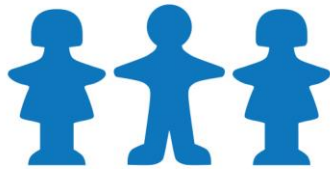
- Да се осигури, при възможност, записване на учениците в гимназиална степен, образование в училища със същия или сходен профил на този, в който са се обучавали досега, освен при изрично предпочитание за друг или за общообразователна паралелка;
- Да се осигурят мобилни услуги и краткосрочни курсове към различни училища и образователни центрове и пространство за предоставяне на такива за деца, които няма да останат трайно в България, според заявените от тях и родителите/настойниците им нужди;
- Да се създаде възможност за регистриране на украински учители, които също са пристигнали като бежанци в България, както и на доброволци, които да могат да предоставят изнесени образователни и обучителни услуги и/или да подпомагат работата на българските учители, в чиито класове или групи има деца с украински произход за по-бърза адаптация, превод, научаване на езика и т.н.; същите възможности могат да бъдат приложени и към бежанците с медицинско образование;
- Да се създаде нормативна възможност за организиране на грижа във формат „кооператив“ или „дневен център“ за деца под 5-годишна възраст, която да се осигурява изцяло от доброволци и родители; за целта всички общини, които идентифицират, че не могат да осигурят прием на деца в детски градини и ясли на своята територия, да предоставят помещения, подходящи за подобен вид грижа в малки групи за децата-бежанци и техните родители, като към общините се насочи целева помощ за покриване на режийните разходи и по възможност – изхранването на децата през деня (възможно е тя да минава и през комплексите за детско хранене или да се осигури чрез публично-частно партньорство);
- Да се уточни дали приемът в детски градини и ясли и I клас ще се осъществява през съществуващите единни системи като ИСОДЗ и др., тъй като това ще създаде допълнителни нормативни пречки и трудности;
- Да се използват възможностите за стажуване на студенти-педагози и студенти от други подходящи специалности от висшите училища, чиято работа с деца-бежанци в училища, дневни центрове и кооперативи и допълнителни образователни услуги да се признава за педагогически стаж;
- Да се потърси помощта на наскоро пенсионирани учители за подкрепа в дневни центрове, кооперативи и други образователни услуги, като се осигури съответното заплащане;

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

- Да се осигури психологическа и терапевтична помощ (вкл.и чрез набиране на доброволци) и работа с децата за преодоляване на травмите от войната и загубата;
- Да се обезпечат нуждите от ресурсна подкрепа за децата със специални потребности, като за целта се ангажират и Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
- Да се предвидят дейности с учениците и родителите/местната общност в приемащите училища за създаване на подкрепяща среда; те могат да включват работа с ученици-наставници (по модел на ЦМЕДТ „Амалипе“), провеждане на предварителни срещи, дискусии и кампании с деца и възрастни;
- Да се систематизира цялата важна информация за образователните аспекти в портала на Министерския съвет (ukraine.gov.bg) - както насоките на институциите относно записването в училища и детски градини, така и информация за съществуващи дневни центрове и занимални, информация за образователни ресурси на украински, руски и др.;
- Да се предоставя психологическа помощ, консултации и търсене на временна или постоянна работа на родителите чрез ясно обособени центрове/услуги/професионалисти, които проактивно да информират родителите каква подкрепа и помощ могат да получат, какви са правата им; да се обезпечат с информационни материали на украински и руски езици, които да съдържат кратка и ясна информация и стъпки;
- Необходима е и постоянна широкомащабна информационна кампания, която освен всичко останало, да се стреми да преодолява дезинформацията и разделението, които те внасят в обществото.

Това са само част от възможните решения на този етап. Призоваваме всички институции, ангажирани с образованието и ранното обучение и грижа, да съставят дългосрочни планове за приобщаването на децата, които ще останат в България до предполагаемия край на войната или за постоянно. Вярваме, че при добра организация българската държава има капацитет да посрещне нуждите и да подкрепи децата-бежанци, без това да навреди и оцети българските деца. Дори напротив, в случая виждаме една нагледна възможност децата ни да научат на практика какво означава солидарност, взаимопомощ и хуманитаризъм. В същото време осъзнаваме, че предизвикателствата са огромни и тепърва ще възникват и други, затова предлагаме и своята помощ и подкрепа като неправителствен сектор, който и в момента

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

поема огромна част от тежестта на бежанската криза. Според нас най-ефективният начин за разпределяне на работата и задачите е чрез постоянна кооперация между различните сектори и допълване на експертизата и възможностите. Смятаме, че в това отношение общините имат водеща роля и следва да бъдат подкрепени от всички национални институции, за да успяват ефективно да преразпределят бежанския поток, насочването и грижата за хората, като особен фокус следва да има върху пограничните райони, през които в страната влизат най-много деца и възрастни.

Вярваме, че заедно ще успеем да се справим с всички предизвикателства!

Национална мрежа за децата

Март 2022

Становището подкрепят още:

Фондация Заедно в час

Асоциация „Родители“

ЦМЕДТ „Амалипе“

Сдружение „Образование без раници“

Образование България 2030

Фондация Телерик Академия